

Wat is de economische waarde van natuur in Oost-Brabant en wat betekent dat voor toekomstgerichte natuurbehoudsactie?

Johan Eyckmans
milieu-econoom
Hogeschool-Universiteit Brussel & K.U. Leuven

40 jaar Natuurpunt Oost-Brabant

1

Overzicht

- Natuur is een publiek goed
- Waarderen van natuur?
- Ecosysteemdiensten als kapstok
- Voorbeeld Vorsdonk
- Opschaling naar Oost-Brabant
- Wat kan dit betekenen voor de toekomst van de natuur in Oost-Brabant?

40 jaar Natuurpunt Oost-Brabant

2

Natuur is een publiek goed

- Natuur is een publiek goed:
 - natuur is niet uitsluitbaar, d.w.z. iedereen kan ervan genieten, ook wie niet wil bijdragen.
 - Vrijbuitersgedrag leidt tot ondervoorziening.
 - Minder natuur dan maatschappelijk wenselijk.
- Natuurbehoud moet ondersteund worden door overheid:
 - juridische bescherming uitwerken,
 - zelf natuur aankopen en beheren,
 - initiatieven vanuit de bevolking en het middenveld, zoals natuurverenigingen, steunen.
 - Maar met duidelijke doelstellingen...

40 jaar Natuurpunt Oost-Brabant

3

Hoeveel natuur is wenselijk?

- Maar hoeveel natuur is dan wenselijk in vergelijking met andere ruimtelijke functies of andere overheidsuitgaven?
- Dagdagelijkse en concrete beleidsvragen:
 - Bouwvergunningen, uitbreiding industriezones, infrastructuurwerken, erkenningen natuurgebieden, ... hebben een impact op natuur en biodiversiteit.
 - Hoe kan het belang van die verschillende functies tegen elkaar afgewogen worden?
 - Kosten (verlies aan biodiversiteit) tegenover baten (meer toegevoegde waarde en jobs).

Mensen waarderen natuur!

- Want ze geven tijd en geld aan organisaties die natuur beschermen ver van hun bed
 - Soms ook voor natuur die ze nooit zelf zullen gebruiken voor recreatie, observatie, ...
- Voorbeeld, recente studie over het Hageland (Leader+):
 - Mensen associëren Hageland met:
 - landelijk karakter,
 - mooie natuur,
 - afwisselend landschap, ...

Natuur waarderen in euro's?

- Economische waarde gaat over welvaart
 - En dus over meer dan alleen financiële waarde, bijvoorbeeld ook belevingswaarde van natuur.
- Waarderen van natuur in € is onethisch?
 - Misschien, maar de overheid waardeert de hele tijd door als ze beslissingen neemt.
 - De € dienen enkel als vergelijkbare maatstaf.
 - Maar er zijn zeker beperkingen:
 - Moeilijkte waarderen zaken, inruilbaarheid, ...
- Als beleidmakers met economische argumenten schermen, is het handig om economische argumenten pro natuur te hebben.

Waarde van natuur

- Internationaal sterke belangstelling: TEEB rapporten.
- Concept van *ecosysteemdiensten* als kapstok.
 - Waarde van diensten van ecosystemen voor mens & maatschappij.
- Productieve diensten:
 - Houtopbrengst, drinkwater, biomassa energie, ...
- Regulerende diensten
 - Waterberging, luchtkwaliteit, waterkwaliteit, CO₂ opslag, insecten voor bestuiving, genetisch materiaal, water...
- Culturele waarde
 - Belevingswaarde (= gebruikswaarde)
 - Waarde van genieten van fietsen en wandelen, natuurobservatie, ...
 - Overdrachtswaarde:
 - Waarde die mensen hechten aan natuur voor volgende generaties of omdat ze vinden dat planten en dieren ook bestaansrecht hebben.

7

Een Vlaamse handleiding

- Economische waardering van (sommige) ecosysteemdiensten.
- Vlaamse Overheid LNE, zie:
 - <http://milieueconomie.lne.be>
- Vooral regulerende diensten
 - nutriënten P en N, fijn stof, koolstofopslag bodem en biomassa, geluidsbufter
- en culturele waarde
 - belevings- en overdrachtswaarde

8

Belevings- en overdrachtswaarde

- Vlaanderen: natuurwaardeverkenner van VITO & LNE.
 - Achtergrond is een grote publieksbevraging ivm natuurbeleving en waardering.
 - Natuurwaarderingsfunctie:

waarde van ha natuur is een functie van:

 - grootte gebied (ha),*
 - biotoop (bos, grasland, ...),*
 - afstand tot bewoning,*
 - toegankelijkheid en recreatiemogelijkheden,*
 - ...

9

D.m.v. keuze experimenten

	Scenario A	Scenario B	Huidige situatie C
Natuurtype	Slik en schor 	Bos 	Akker of weiland
Omvang	10 ha (100m bij 1 km) 	200 ha (2 km bij 1 km) 	
Nieuw natuuraankomst grenst aan...	Bestaande industrie 	Bestaande landbouw 	
Soortelijkheid	Lag 	Hoog 	
Toegankelijkheid	Niet toegankelijk 	Toegankelijk 	
Afstand tot uw woning	50 km van uw woning 	5 km van uw woning 	
Betaling aan fondsen per honderden per jaar	20 € per jaar	10 € per jaar	0 € per jaar

Belevings- en overdrachtswaarde

Natuurgebied Vorsdonkbos en Turfputten

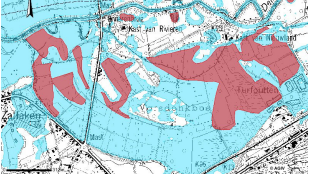
- Vorsdonk-Turfputten in Gelrode bij Aarschot.
- Ongeveer 53 ha eigendom NP, 20% pioniervegetatie, 25% natuurlijke graslanden, 15% droge bossen en 40% open water, moeras en broekbos
- Wandelpad en hoge biodiversiteitswaarde
- Belevings- en overdrachtswaarde zou meer dan 3,5 miljoen € bedragen per jaar...
 - Relatief t.o.v. intensief landbouwgebruik
 - Vergelijkbaar met vroegere studies over Heverleebos-Meerdaalwoud.

40 jaar Natuurpunt Oost-Brabant 11

Regulerende ecosystemendiensten

Vorsdonk

- Waterberging
 - Bijvoorbeeld winter 2010-2011
 - Kwantificering?

AGI Vlaanderen overstromingskaart 14/01/2011

Oostelijk turfputten in Vorsdonk, 14/11/2010
© Erwin Rooms 12

Regulerende ecosystemendiensten Vorsdonk

- Koolstof opslag
 - In veenlagen
 - In bos en strooisellaag
- Luchtkwaliteit
- Denitrificatie
- Pollinatie
- Genetisch materiaal
- Geluidsbuffer
- ...

40 jaar Natuurpunt Oost-Brabant 13

Opschaling Oost-Brabant

- In totaal in Oost-Brabant beheert NP ongeveer 3200 ha
- Maar, je mag de schatting van Vorsdonk niet zo maar proportioneel opschalen...
 - Betalingsbereidheid van huisgezinnen is niet zo afhankelijk van grootte van het gebied, meer van samenstelling.
- Beter is te argumenteren dat een bijkomende hectare natuur maatschappelijk een waarde (exclusief regulerende ecosystemendiensten) heeft.
 - Zeer hoog in vergelijking met prijzen landbouwgrond en zelfs industriegrond.

40 jaar Natuurpunt Oost-Brabant 14

Toekomst

- Er zijn puur economische argumenten om te stellen dat de overheid natuurbehoud moet ondersteunen.
 - Niet per sé zelf, maar ook via middenveld op voorwaarde dat er duidelijke doelstellingen gebruikt worden.
- Economische waarde van natuur is meer dan:
 - productieve functie,
 - Toeristische functie en horeca activiteit
- Ook belevingswaarde en overdrachtswaarde is economische welvaart.

40 jaar Natuurpunt Oost-Brabant 15

Toekomst

- Ruwe inschatting voor Oost-Brabant toont dat de waarde van bijkomende natuur zeer hoog is.
- Dit soort argumenten kan gebruikt worden bij heel praktische beleidsdossiers die een impact hebben op natuur en biodiversiteit.
 - Erkenningen, afbakeningen, vergunningen, ...
- NPOB is een cruciale "stakeholder" en speler in het beleidsproces en zou er soms baat bij hebben om zelf ook economische argumenten in te brengen.
- NPOB heeft, tegen minimale vergoeding, al 40 jaar het natuurlijk kapitaal van Oost-Brabant beschermd!
 - Privé investeringsfondsen kunnen alleen maar dromen van zo'n hoge jaarlijkse return op 40 jaar..

40 jaar Natuurpunt Oost-Brabant

16
